چالش اعتماد به ارزشیابی دانشجویی در آموزش پزشکی: دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

طیبه فتاحی، جواد کجوری، علی اصغر حیات

مقدمه:
ارزشیابی دانشجویان از اساتید یکی از رایج‌ترین و تأثیرگذارترین منابع قضاوت درباره کیفیت آموزش در دانشگاه‌های علوم پزشکی است و در بسیاری از موارد، مبنای تصمیم‌های مدیریتی نظیر ارتقاء، ترفیع و سیاست‌گذاری آموزشی قرار می‌گیرد. با این حال، اعتبار این منبع اطلاعاتی وابسته به میزان مسئولیت‌پذیری، صداقت و دقت دانشجویان در تکمیل فرم‌های ارزشیابی است. ادراک اعضای هیئت علمی از این مؤلفه‌ها می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در پذیرش نتایج و کارکرد توسعه‌ای نظام ارزشیابی داشته باشد. این مطالعه با هدف تحلیل دیدگاه اعضای هیئت علمی درباره میزان مسئولیت‌پذیری و صداقت دانشجویان در تکمیل فرم‌های ارزشیابی آموزشی انجام شد.

روش:
این پژوهش کاربردی با رویکرد توصیفی–تحلیلی و به شیوه پیمایشی مقطعی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز انجام شد. جامعه پژوهش شامل ۸۰۰ عضو هیئت علمی بود که با استفاده از نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبی، ۲۶۰ نفر انتخاب شدند. از این تعداد، ۲۰۸ پرسشنامه کامل (نرخ پاسخگویی ۸۰ درصد) مورد تحلیل قرار گرفت. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق‌ساخته مبتنی بر طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت بود که روایی صوری آن توسط ۱۰ نفر از متخصصان آموزش پزشکی تأیید و پایایی آن با آلفای کرونباخ ۰/۷۹ احراز شد. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و آزمون‌های تحلیلی در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ تحلیل شدند.

یافته‌ها:
نتایج نشان داد اکثریت اعضای هیئت علمی، میزان مسئولیت‌پذیری دانشجویان در تکمیل فرم‌های ارزشیابی را در سطوح پایین تا متوسط ارزیابی کرده‌اند؛ به‌گونه‌ای که ۳۴/۱۳ درصد آن را «کم» و ۲۴/۰۳ درصد «خیلی کم» گزارش کردند و تنها ۱۳/۴۵ درصد دیدگاهی مثبت (زیاد یا خیلی زیاد) داشتند. در بعد صداقت، دقت و عدم دخالت اغراض شخصی نیز اگرچه ۴۲/۳۰ درصد وضعیت را «متوسط» دانستند، اما در مجموع ۴۰/۸۶ درصد پاسخ‌دهندگان آن را «کم» یا «خیلی کم» ارزیابی کردند و تنها ۱۶/۸۲ درصد دیدگاهی مثبت داشتند. این یافته‌ها بیانگر آن است که بخش قابل توجهی از اعضای هیئت علمی نسبت به اعتبار ادراک‌شده ارزشیابی دانشجویی تردید دارند؛ امری که می‌تواند بر میزان اعتماد به نتایج و کاربست آن در تصمیم‌گیری‌های آموزشی و مدیریتی تأثیرگذار باشد.

نتیجه‌گیری:
بر اساس یافته‌ها، اتکای صرف به ارزشیابی دانشجویان به‌عنوان منبع اصلی قضاوت درباره عملکرد آموزشی اساتید ممکن است با چالش‌هایی از منظر اعتبار ادراک‌شده مواجه باشد. تقویت فرهنگ پاسخگویی دانشجویان، آموزش در زمینه اصول ارزشیابی حرفه‌ای، بازنگری در زمان و شیوه اجرای پرسشنامه‌ها و استفاده هم‌زمان از منابع مکمل مانند ارزشیابی همتا و خودارزیابی می‌تواند به افزایش اعتماد اعضای هیئت علمی و ارتقای کارآمدی نظام ارزشیابی آموزشی منجر شود.

کلیدواژه‌ها:
ارزشیابی دانشجویی؛ اعضای هیئت علمی؛ اعتبار ادراک‌شده؛ آموزش پزشکی؛ تضمین کیفیت آموزشی